

Statička ekvivalencija

K. F.

dva sustava sila i momenata su **statički ekvivalentna** ako su njihovi doprinosi uvjetima ravnoteže jednaki

rezultirajuće djelovanje sustava sila i momenata u odnosu na točku A ili dinama u točki A:

- **rezultirajuća sila** ili glavni vektor sila (s hvatištem u točki A):

$$\vec{F}_{R/A} = \sum_{i=1}^n \vec{F}_i = \vec{F}_R$$

- **rezultirajući moment** ili glavni vektor momenata u odnosu na točku A:

$$\vec{M}_{R/A} = \sum_{i=1}^n \vec{r}_{\vec{F}_i/A} \times \vec{F}_i + \sum_{j=1}^m \vec{M}_j$$

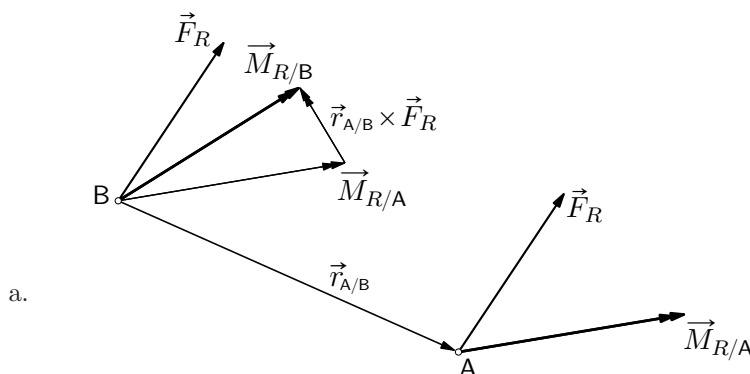
rezultirajuće djelovanje u odnosu na točku B (sl. a.):

- rezultirajuća sila (s hvatištem u točki B):

$$\vec{F}_{R/B} = \sum_{i=1}^n \vec{F}_i = \vec{F}_R$$

- rezultirajući moment u odnosu na točku B:

$$\begin{aligned} \vec{M}_{R/B} &= \sum_{i=1}^n \vec{r}_{\vec{F}_i/B} \times \vec{F}_i + \sum_{j=1}^m \vec{M}_j = \sum_{i=1}^n (\vec{r}_{A/B} + \vec{r}_{\vec{F}_i/A}) \times \vec{F}_i + \sum_{j=1}^m \vec{M}_j \\ &= \vec{r}_{A/B} \times \sum_{i=1}^n \vec{F}_i + \left(\sum_{i=1}^n \vec{r}_{\vec{F}_i/A} \times \vec{F}_i + \sum_{j=1}^m \vec{M}_j \right) = \vec{r}_{A/B} \times \vec{F}_R + \vec{M}_{R/A} \end{aligned}$$

prva invarijanta sustava sila i momenata:

$$\vec{F}_R = \sum_{i=1}^n \vec{F}_i = \vec{F}_{R/A} = \vec{F}_{R/B}$$

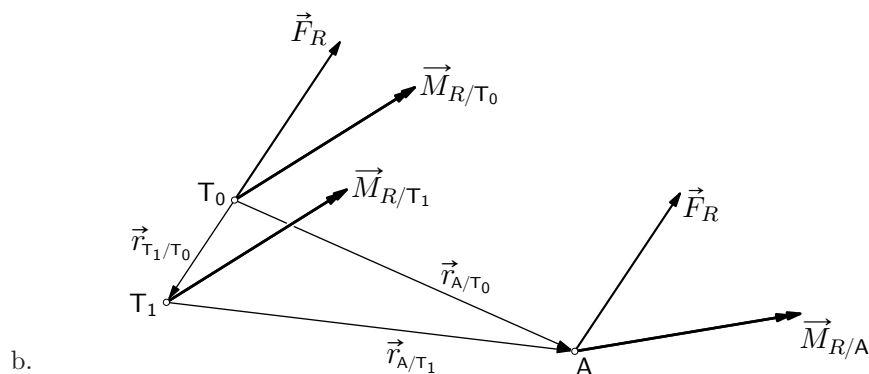
druga invarijanta sustava sila i momenata: (ortogonalna) projekcija \vec{M}_R rezultirajućega momenta $\vec{M}_{R/T}$ u odnosu na bilo koju točku na os paralelnu s pravcem sile \vec{F}_R , orijentiranu kao sila:

$$\vec{M}_R = (\vec{M}_{R/A} \cdot \vec{e}_R) \vec{e}_R = (\vec{M}_{R/B} \cdot \vec{e}_R) \vec{e}_R, \quad \vec{e}_R = \frac{\vec{F}_R}{\|\vec{F}_R\|}$$

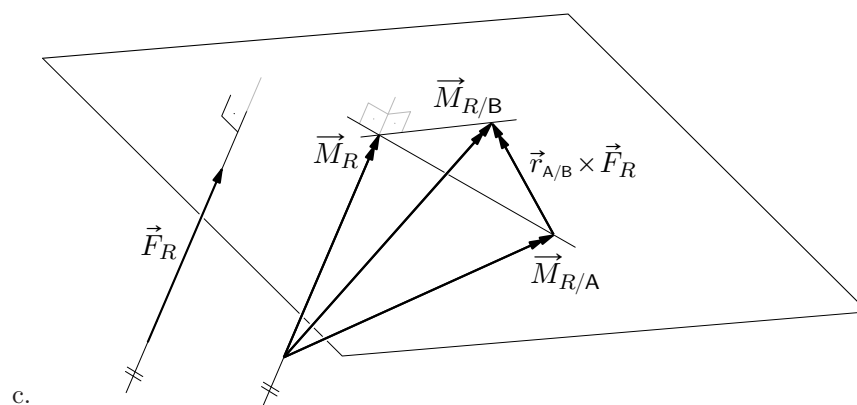
dokaz invarijantnosti vektora \vec{M}_R :

1. $\vec{M}_{R/T}$ jednak za sve točke T_i na pravcu paralelnom sa \vec{F}_R (sl. b.):

$$\begin{aligned} \vec{M}_{R/T_0} &= \vec{r}_{A/T_0} \times \vec{F}_R + \vec{M}_{R/A} = (\vec{r}_{T_1/T_0} + \vec{r}_{A/T_1}) \times \vec{F}_R + \vec{M}_{R/A} \\ &= \underbrace{\vec{r}_{T_1/T_0} \times \vec{F}_R}_{\vec{0}} + \vec{r}_{A/T_1} \times \vec{F}_R + \vec{M}_{R/A} = \vec{M}_{R/T_1} \end{aligned}$$

2. $\vec{r}_{A/B} \times \vec{F}_R \perp \vec{F}_R$ za bilo koje dvije točke A i B (sl. c.)

centralna os: pravac paralelan s pravcem djelovanja \vec{F}_R za čije sve točke C vrijedi $\vec{M}_{R/C} \parallel \vec{F}_R$

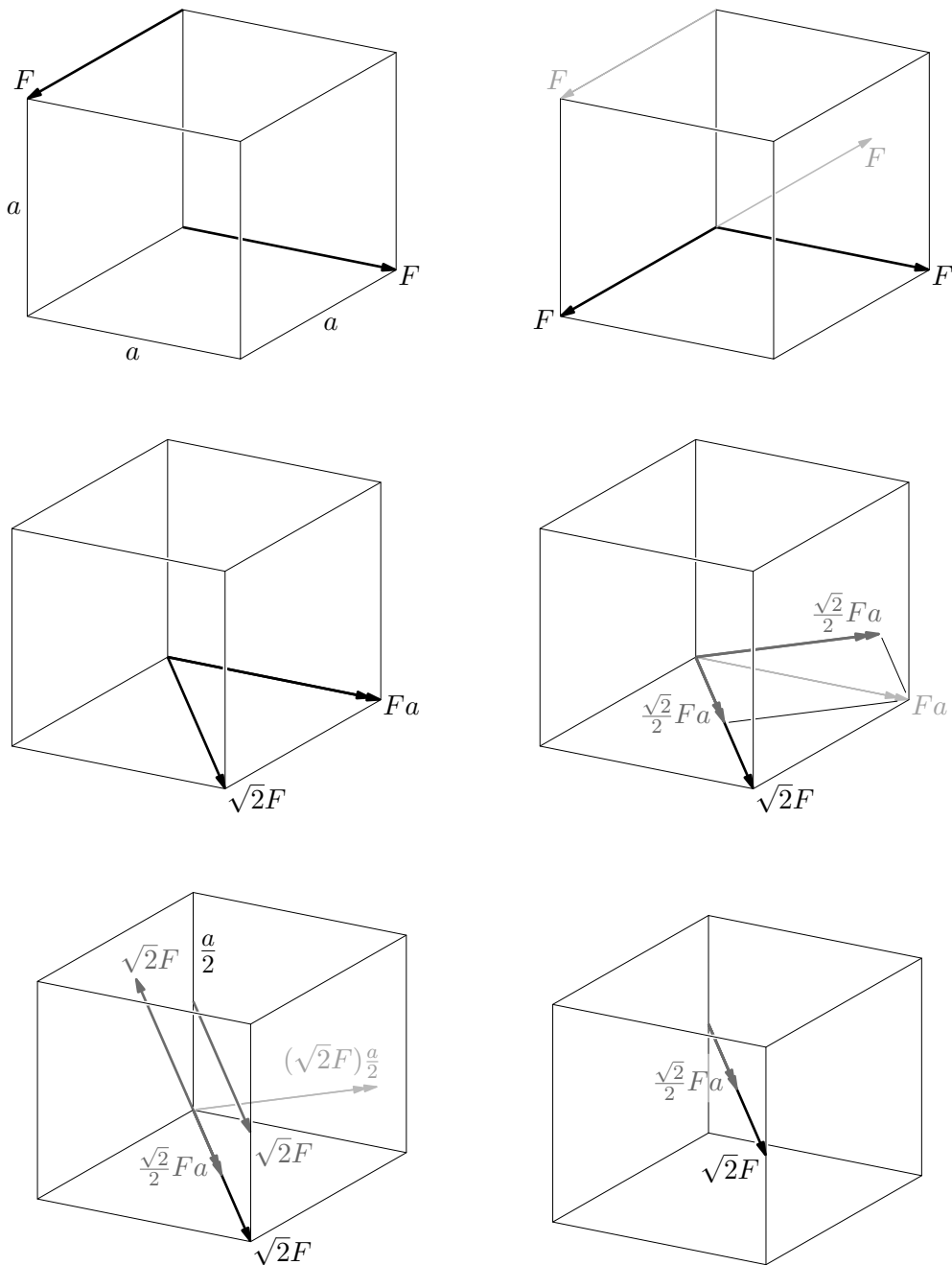
$\implies \vec{M}_{R/C} = \vec{M}_R$ & \vec{M}_R najmanji mogući rezultirajući moment

(centralna os postoji samo ako je $\vec{F}_R \neq \vec{0}$)

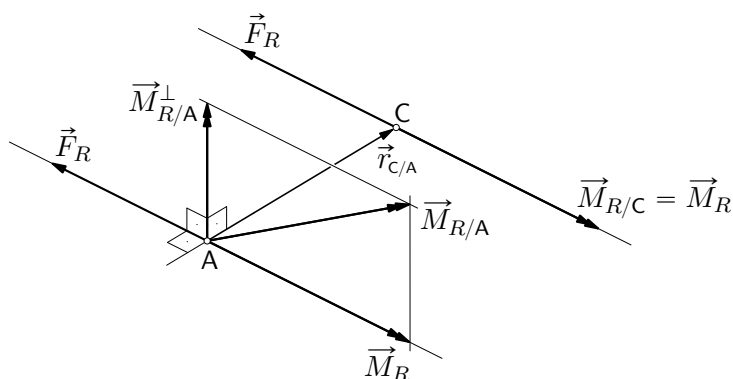
dinamički vijak: \vec{F}_R na centralnoj osi & \vec{M}_R

$$\vec{M}_R = (\vec{M}_{R/A} \cdot \vec{e}_R) \vec{e}_R = \left(\vec{M}_{R/A} \cdot \frac{\vec{F}_R}{\|\vec{F}_R\|} \right) \frac{\vec{F}_R}{\|\vec{F}_R\|} = \frac{\vec{F}_R \cdot \vec{M}_{R/A}}{\|\vec{F}_R\| \|\vec{F}_R\|} \vec{F}_R = \frac{\vec{F}_R \cdot \vec{M}_{R/A}}{\vec{F}_R \cdot \vec{F}_R} \vec{F}_R$$

jednostavan primjer odredivanja dinamičkoga vijka:

nalaženje centralne osi:

$$\vec{M}_{R/A} = \vec{M}_R + \vec{M}_{R/A}^\perp \quad \Rightarrow \quad \vec{M}_{R/A}^\perp = \vec{M}_{R/A} - \vec{M}_R$$

$$\vec{M}_{R/A}^\perp = \vec{r}_{C/A} \times \vec{F}_R$$

$$\vec{r}_{C/A} \perp \vec{F}_R \quad \Rightarrow \quad \|\vec{M}_{R/A}^\perp\| = \|\vec{r}_{C/A}\| \|\vec{F}_R\| \quad \Rightarrow \quad \|\vec{r}_{C/A}\| = \frac{\|\vec{M}_{R/A}^\perp\|}{\|\vec{F}_R\|}$$

$$\vec{r}_{C/A} = \|\vec{r}_{C/A}\| \frac{\vec{F}_R \times \vec{M}_{R/A}^\perp}{\|\vec{F}_R \times \vec{M}_{R/A}^\perp\|}$$

$$\vec{F}_R \perp \vec{M}_{R/A}^\perp \quad \Rightarrow \quad \|\vec{F}_R \times \vec{M}_{R/A}^\perp\| = \|\vec{F}_R\| \|\vec{M}_{R/A}^\perp\|$$

$$\vec{r}_{C/A} = \frac{\|\vec{M}_{R/A}^\perp\|}{\|\vec{F}_R\|} \frac{\vec{F}_R \times \vec{M}_{R/A}^\perp}{\|\vec{F}_R\| \|\vec{M}_{R/A}^\perp\|} = \frac{\vec{F}_R \times \vec{M}_{R/A}^\perp}{\|\vec{F}_R\| \|\vec{F}_R\|} = \frac{\vec{F}_R \times \vec{M}_{R/A}^\perp}{\vec{F}_R \cdot \vec{F}_R}$$

$$\vec{F}_R \times \vec{M}_{R/A}^\perp = \vec{F}_R \times (\vec{M}_{R/A} - \vec{M}_R) = \vec{F}_R \times \vec{M}_{R/A} - \underbrace{\vec{F}_R \times \vec{M}_R}_{\vec{0}}$$

$$\vec{r}_{C/A} = \frac{\vec{F}_R \times \vec{M}_{R/A}}{\vec{F}_R \cdot \vec{F}_R}$$

rezultanta: sila koja je sama statički ekvivalentna zadanom sustavu sila i momenata

$$\vec{F}_R \text{ na centralnoj osi } \mathcal{E} \quad \vec{M}_R = \vec{0}$$

ako je $\vec{M}_{R/T} \perp \vec{F}_R$ za neku točku T izvan centralne osi, postoji rezultanta